

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Dato: 29.02.2015
Deres ref.:13/4009
Vår ref.:2015/15103 -6 mettsol

Høringsinnspill - evaluering av virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning

Vi viser til brev av 10.desember 2015 og takker for invitasjonen til å gi innspill til oppfølgingsarbeidet av evalueringen av virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning.

Universitetet i Oslo (UiO) deler i all hovedsak de overordnede konklusjonene i rapporten, og håper at oppfølgingen av evalueringen fra departementets side vil få positiv innvirkning på videre innovasjons- og entreprenørskapsarbeid på nasjonalt, regionalt og institusjonelt nivå. UiO oppfatter at de to hovedfunnene i evalueringen bekrefter at:

1. Virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning fungerer etter hensikten.
2. En økning av ressursene vil være nødvendig for å nå ønskede mål.

UiO merker seg at dette også bekreftes i Produktivitetskommisjonens andre rapport:
Ved et vendepunkt: Fra ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi.

I det følgende vil vi søke å belyse problemstillingene departementet tar opp i høringsbrevet etter i hvilken grad de berører *rammebetingelser, universitetets strategier og ansvar, eller utvikling av virkemiddelapparatet*. Innledningsvis vil vi imidlertid også gi noen generelle kommentarer som vi oppfatter har relevans for det videre arbeidet.

Generelle kommentarer

Det kommersialiseringsarbeidet som har tilknytning til UiO, primært gjennom vårt TTO Inven2 som eies i fellesskap med Oslo universitetssykehus HF, er veletablert, og mange av våre fagmiljøer er aktive innen dette arbeidet. Som en følge av endringer i UH-loven, samt generelt økt oppmerksomhet fra samfunnet, har aktiviteten knyttet til innovasjon og kommersialisering ved

Rektor

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

UiO tatt seg betydelig opp det siste tiåret. Ikke minst har etableringen av Inven2 AS bidratt til dette.

Det erkjennes likevel at UiO som institusjon vil måtte bidra ytterligere for å øke sin innovasjons- og kommersialiseringsaktivitet. Blant annet som en oppfølging av NIFU - rapportens anbefalinger har UiOs ledelse tatt initiativ til å igangsette et eget *Innovasjonsløft for UiO*. Denne satsingen er beskrevet nedenfor i mer detalj.

UiO vil også påpeke at gründere i teknologiske oppstartsselskaper ofte har bakgrunn fra og/eller nær tilknytning til UiOs fagmiljøer, men aktiviteten som skapes i tilknytning disse selskapene framgår ikke nødvendigvis som et resultat av UiOs virksomhet i rapporteringsmessig sammenheng. Rapporten erkjenner at det ikke foreligger gode nok bakgrunnsdata for å synliggjøre dette. Det er derfor viktig at departementet og øvrige aktører i innovasjonssystemet er kjent med både nødvendigheten og graden av vekselvirkninger mellom universitet og kommersielle miljøer.

UiO vil videre minne om at grunnforskning, hvor resultatene ofte har et lavt «*technology readiness level*» (TRL) og et relativt omfattende utviklingsløp fram mot kommersialisering, har behov for finansiering for å avklare innovasjonspotensialet i forskningen. En økt satsing på virkemidler som retter seg mot tiden før en ide når kommersialiseringsfasen vi således kunne øke den totale kommersialiseringsaktiviteten.

Rammebetingelser

Innovasjon er en vesentlig del av universitetenes samfunnsoppdrag, jf. UH-loven § 1-3. Som beskrevet over har aktiviteter knyttet til innovasjon og kommersialisering ved UiO tatt seg betydelig opp det siste tiåret. Det vært et betydelig skift mot ekstern finansiering av forskning, og innovasjonselementer vektlegges i stadig sterkere grad ved tildeling av eksterne forskningsmidler. Økningen i forskningsbevilgninger de senere år har bidratt til en økt produksjon av doktorgrader, som vises ved økt omfang av vitenskapelig publisering. UiO vil påpeke at forskningsbevilgningene ikke er ment som direkte støtte til innovasjons- og kommersialiseringsaktiviteter.

Kunnskapsdepartementet legger i dag også klart større vekt på innovasjon og kommersialisering enn tidligere, både i sine planer og i dialogen med institusjonene. Disse politiske føringene og forventningene har utvilsomt vært med å påvirke innovasjons- og kommersialiseringsarbeidet ved UiO.

UiO støtter rapportens overordnede anbefaling om å gjennomgå ulike rammebetingelser i UH-sektoren med sikte på å styrke insentiver til kommersialisering og næringslivs-samarbeid. Det er imidlertid viktig at dette sees i sammenheng med øvrige virkemidler med dette som siktemål, samt øvrige oppgaver UH-sektoren er pålagt.

Generelt vil UiO påpeke at innføring av insentiver relatert til innovasjon og kommersialisering, gitt en uendret ressursituasjon, vil kunne styrke kommersialiseringsaktiviteten, men samtidig

gå på bekostning av andre deler av samfunnsoppdraget. UiO er opptatt at nye insentiver ikke må innføres på bekostning av de eksisterende ordningene.

Videre anbefales at departementet finner mekanismer for bedre å kunne støtte opp under institusjonell tiltak som kan bidra innenfor innovasjonsfeltet. En økt bevisstgjøring om innovasjon og kommersialisering parallelt med økt finansiering vil kun gi effekter dersom det legges til rette for at institusjonene kan gi den enkelte oppfinner/forsker tid og anledning til å fokusere på disse oppgavene.

Når det gjelder BOA-indikatoren i finansieringssystemet eller endringer i finansieringssystemet mer generelt, viser UiO til sin høringsuttalelse om finansiering av universiteter og høyskoler¹. Den nye BOA-indikatoren innebærer at institusjonene får uttelling for innhenting av eksterne midler fra andre enn Forskningsrådet og EU. Det har bl.a. blitt argumentert for at dette vil kunne øke næringslivssamarbeidet. Fra UiOs side har vi tidligere uttrykt skepsis til en slik indikator da alle UH-institusjoner skal drive med grunnforskning- som i høyeste grad også kan være næringslivsrelevant - samtidig som ikke alle institusjonene ønsker å utvide sin aktivitet innenfor oppdragsforskning. UiO ser derfor ikke nødvendigheten av særskilte indikatorer for innovasjon .

UiO støtter anbefalingene i rapporten om at Kunnskapsdepartementet bør ta initiativ til, i nært samråd med sektoren, et bedre system for økt kvalitet og sammenliknbarhet i innrapportering av kommersialiseringsarbeid i en videre forstand (forretningsideer, patenter, bedriftsetableringer mv). Det er viktig at rapporteringen kan foregå på en enkel og byråkratisk måte.

UiO merker seg at NIFU-rapporten uttaler at føringer og forventninger om kommersialisering og næringslivssamarbeid eventuelt kan innarbeides som et element i de nye utviklingsavtalene mellom departement og UH-institusjoner. UiO er ikke avvisende til dette, men vil avvente erfaringer med prøveordningen med utviklingsavtaler som nå skal igangsettes.

Forskningsrådet bør slik rapporten også anbefaler, i større grad vektlegge støtte til kommersialisering av forskningsresultater, f.eks. gjennom verifiseringsmidler. Et forslag fra UiO er at alle budsjettoppsett for søknad om eksterne forskningsmidler også bør inneholde en post for verifiseringsmidler av mulig innovasjon av forskningsresultatet. Dette kan bidra til en økt bevissthet om muligheten for at forskningen ender opp i en innovasjon samt at nødvendigheten av å avsette midler til verifisering planlegges på et tidlig tidspunkt.

UiO vil også gjøre oppmerksom at det i rapportens kapittel 6 fremkommer at FoU-delen av UH-sektorens økonomi i mindre grad har tilfalt den delen av sektoren som har høyest kommersialiseringsaktivitet. Det synes som om de største universitetene har fått en relativt mindre del av tildelingene, og at de store teknologifagene har fått en relativt mindre del enn øvrige fag. Dette er en utvikling departementet bør ta sikte på å endre.

¹ UiO, «Høringsinnspill – rapport om finansiering av universiteter og høyskoler»
www.regjeringen.no/contentassets/b48783131015421ca4dfibe80ad9a562/uio.pdf

På generelt grunnlag er UiO av den oppfatning at departementenes manglende koordinering av prosesser og tiltak rettet mot innovasjonssystemet i videre forstand også kan utgjøre en flaskehals for økt kommersialisering av forskning og innovasjon. Særlig vil UiO understreke at koordinering mellom Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet er helt nødvendig også med tanke på innovasjonsfeltet. Følgende eksempel illustrerer dette: I handlingsplanen for HelseOmsorg²¹ fremkommer det at det skal etableres en egen innovasjonsindeks for helseforetakene. UiO finner det lite hensiktsmessig at et sektorskille opprettes i arbeidet med å øke helse og omsorg som næringspolitisk satsingsområde, all den tid universitetssykehusene og universitetene samarbeider så vidt tett om forskning. Departementene med et ansvar for kommersialisering av forskning; Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, og Helse- og omsorgsdepartementet, bør derfor innrette de overordnede politiske prosessene slik at det ikke blir det politiske nivået som hindrer UH-sektoren i å forbedre sin innovasjonsevne.

Universitetets strategier og ansvar

Som nevnt innledningsvis har UiO på institusjonelt nivå allerede fulgt opp flere av rapportens anbefalte tiltak for å fremme kommersialisering.

I tråd med evalueringens anbefalinger om organisatorisk tydeliggjøring av ansvaret for innovasjonsaktiviteter er det også besluttet at viserektor skal ha innovasjon som ett av sine primære ansvarsområder. Dette vil også bli fulgt opp på lavere nivå i organisasjonen.

UiOs ledelse har nylig, blant annet i tråd med evalueringens anbefaling om sterkere integrasjon mellom kommersialisering og universitetenes kjerneaktivitet, initiert en fornyet satsing for å styrke innovasjons- og kommersialiseringsarbeidet ved egen institusjon gjennom et dedikert *Innovasjonsløft for UiO*.

Konkret handler innovasjonsløftet om å koble ulike deler av UiOs eget lokale økosystem for innovasjon og kommersialisering og enda bedre sammen, blant annet gjennom UiOs eierskap i Inven2 AS og Oslotech AS samt gjennom det tette samarbeidet UiO har med universitetssykehusene. Det er et mål å samkjøre vårt TTO - selskap tettere med vårt forskningsadministrative støtteapparat, og benytte Inven2s ekspertise bedre inn i fagmiljøene. I tillegg er det, slik det er utdypet nedenfor, en ambisjon å videreutvikle samarbeidet med næringsliv og øvrige regionale aktører som en del av UiOs store satsing på livsvitenskap.

UiO har også til hensikt å gjennomgå sin IPR-politikk og forvaltningen av denne før å sikre seg at den er tilpasset ønsket om økt innovasjon og næringslivssamarbeid. Videre jobber UiO tett med

2. Handlingsplanen for HelseOmsorg²¹

Helse og omsorg som næringspolitisk satsingsområde side 28

«Regjeringa vil etablere ein innovasjonsindeks i helseføretaka. Formålet er å stimulere til større innovasjonsaktivitet og til spreing av gode innovasjonar. Dersom innovasjonsindeksen gir gode tal, kan han danne grunnlag for resultatbasert finansiering av innovasjon i helseføretaka innanfor dagens øyremarka tilskot til forskning. Det er venta at arbeidet med innovative anskaffingar blir styrkt ved etableringa av ein nasjonal innkjøpsorganisasjon i helseføretaka frå 2016.»

universitetssykehusene for bl.a. å vurdere vilkår for at våre oppfinnere kan være ansatt i oppstartsselskaper.

Som evalueringen også anbefaler har UiO som ambisjon at innovasjonsløftet skal bidra til at innovasjon og entreprenørskap i enda større grad integreres i alle utdanningsløp. UiO foretar derfor i disse dager en gjennomgang av sitt utdanningstilbud i entreprenørskap. Det foregår allerede betydelig aktivitet på dette området, og vi peker blant annet på Gründerskolen som UiO har hatt ansvaret for i lang tid. Derfor vil et hovedmål med dette arbeidet i tiden fremover bli å styrke, og koordinere eksisterende tilbud, og utvide disse til å omfatte større grupper.

Samtidig må dette tilbudet formidles til studentene på en hensiktsmessig og attraktiv måte.

I rapporten fra NIFU foreslås det større grad av interaksjon med det lokale og regionale økosystemet for innovasjon, entreprenørskap og kommersialisering og en tydeliggjøring av universitetenes rolle. Økt synliggjøring av UiOs rolle i dette økosystemet – og ikke minst aktivitetene som skjer – er en prioritert oppgave. Det arbeides p.t også med vurdering av flere tiltak, herunder etablering av flere møteplasser, mentorordninger, hospitering, og "*entrepreneurs-in-residence*". UiO vil også søke å nyttiggjøre seg lokale og regionale ressurser, enten dette er entreprenørskapskompetanse, tidlig-fase risikokapital, *proof-of-concept*-finansiering eller annet i den videre prosessen.

Utvikling av virkemiddelapparatet

Anbefalingene som gis i rapporten er i hovedsak knyttet til overordnede tiltak i virkemiddelapparatet. Økte resurser til Forskningsrådets Forny 2020-program, samt økte bevilgninger i tilknytning til TTO-enes aktiviteter, vil utvilsomt ha stor og positiv effekt på institusjonsnivå.

Styrking av FORNY2020 og Pre-såkornordningen

UiO er meget positiv til utviklingen innenfor disse områdene de senere år. Veksten i FORNY 2020 gjennom de siste statsbudsjettene og etableringen av en pre-såkornordning er etterlengtede virkemidler som utvilsomt vil bidra til mer kommersialisering og innovasjon i sektoren. Dette er viktige forutsetninger for realiseringen av UiO innovasjonsløft.

UiO støtter forslaget i rapporten om en økning av FORNY-programmets økonomiske ramme til minimum 300 mill. kroner til bruk i lokale satsinger, verifiseringsmidler, konsentrerte satsinger og studentrettede tiltak. Som kjent er manglende tilgang på tidlig-fase risikokapital er en viktig flaskehals for opprettelsen av nye bedrifter på bakgrunn innovasjonsresultat. UiO er meget positiv til etableringen av pre-såkornordningen, og forventer en ytterligere gradvis opptrapping i årene som kommer. UiO mener at det tyske EXIST-programmet³ er en interessant modell for tiltak knyttet til oppstartbedrifter med utspring i UH-institusjoner.

³ www.exist.de/EN/Home/home_node.html

Satsing på entreprenørskap

UiO stiller seg meget positiv til de entreprenørskapsrettede tiltakene lansert i regjeringens Gründerplan og i statsbudsjettet for inneværende år, og ser dette som viktige bidrag for å bygge entreprenørskapskultur ved institusjonene og koble studentrettede tiltak til arbeidet med kommersialisering. Imidlertid er det viktig at Gründerplanens tiltak knyttet til entreprenørskap i UH-sektoren videreutvikles, og UiO mener det er naturlig at man i arbeidet med den kommende stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning også berører dette temaet.

Koordinering av virkemiddelapparatet

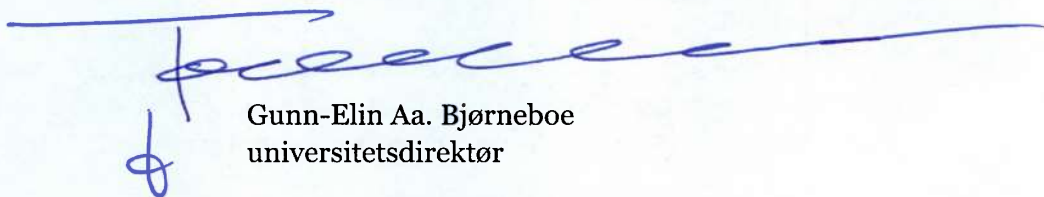
Rapporten angir at det er behov for en gjennomgang av samspillet mellom ulike aktører, slik som Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Siva og dels UH-institusjonene, samt en avstemming og en dimensjonering av de ulike virkemidler med hensyn til relevans for kommersialisering. UiO støtter dette, og anbefaler særlig at forholdet mellom Innovasjon Norge og Siva - som UiO oppfatter er av kritisk viktighet med tanke på bedret koordinering av virkemiddelapparatet - nøye gjennomgås. UiO ser det som naturlig at departementet kommer tilbake til behovet for en bedret koordinering av virkemiddelapparatet på en egnet måte.

UiO ser frem til det videre oppfølgingsarbeidet fra Kunnskapsdepartementets side.

Med hilsen

Ole Petter Ottersen
rektor

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør